

Порядок денний асоціації між Україною та ЄС

для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію

I. СТРАТЕГІЧНА ЧАСТИНА

Україна і Європейський Союз і (далі - Сторони) визнають, що контекст їх відносин значно та позитивно змінився. Відносини між Україною та ЄС в даний час засновані на тих частинах Угоди про асоціацію, які тимчасово застосовуються, а також Угоди про партнерство та співробітництво (УПС), що залишається чинною, та в рамках Європейської політики сусідства. Сторони також розробили та виконують План дій щодо лібералізації візового режиму, успішна реалізація якого є основоположним елементом, на якому базується політична асоціація та економічна інтеграція України з Європейським Союзом, як визначено в Угоді про асоціацію, а саме істотне покращення мобільності та посилення міжлюдських контактів.

У 2007 році Сторони почали переговори щодо Угоди про асоціацію, а в 2008 р. – щодо поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ), як невід’ємної складової частини Угоди про асоціацію. Переговори щодо Угоди про асоціацію було завершено 19 грудня 2011 р., 30 березня 2012 р. Угода про асоціацію була парафована Сторонами, а 19 липня 2012 р. - розділ Угоди про асоціацію щодо ЗВТ. Підписання політичної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбулося 21 березня 2014 р. під час саміту Україна-ЄС, а підписання розділу Угоди про асоціацію, що включає поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ЗВТ), - під час саміту ЄС 27 червня 2014 року.

16 вересня 2014 р. Угода про асоціацію була ратифікована Верховною Радою України та Європейським Парламентом, що дозволило розпочати тимчасове застосування відповідних положень Угоди про асоціацію з 1 листопада 2014 р., у той час як тимчасове застосування розділу про ЗВТ розпочнеться з 1 січня 2016 року.

Необхідними є дії з метою надання Сторонам можливості використовувати усі переваги Угоди про асоціацію починаючи з моменту її часткового тимчасового застосування. Метою цього Порядку денного асоціації є підготуватися та сприяти імплементації Угоди про асоціацію через створення практичного середовища, у якому можуть бути реалізовані найважливіші цілі політичної асоціації та економічної інтеграції, та визначення переліку пріоритетів для спільної секторальної роботи. Той факт, що він зосереджується на обмеженому числі пріоритетів, не повинен впливати на обсяг або мандат існуючих діалогів в рамках Угоди про партнерство та співробітництво, інших відповідних угод або в рамках багатостороннього виміру Східного партнерства, ні зумовлювати виконання взятих на себе Сторонами в Угоді про асоціацію та ЗВТ зобов'язань, як тільки вона набуде чинності чи почне тимчасово застосовуватися.

II. ПРИНЦИПИ, ІНСТРУМЕНТИ ТА РЕСУРСИ ДЛЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ

При виконанні Порядку денного асоціації Сторони будуть керуватися наступними спільними принципами:

- Порядок денний асоціації – це практичний інструмент, спрямований на підготовку та сприяння повній імплементації Угоди про асоціацію, а також досягнення загальної мети політичної асоціації та економічної інтеграції;
- Пріоритети Порядку денного асоціації доповнюють зобов'язання Сторін щодо повної імплементації положень тимчасового застосування Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та імплементації всіх положень після набуття нею чинності, а також консолідації спільного розуміння Сторін щодо необхідних дій з метою подальшого поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції;
- Пріоритети Порядку денного асоціації повинні визначатися з урахуванням структури інституційної бази, викладеної в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, визнаючи відповідні обов'язки та відповідальність кожного органу, а саме стосовно Парламентського комітету асоціації та Платформи громадянського суспільства;
- Порядок денний асоціації повинен виконуватися у повній відповідності з принципами прозорості, відповідальності та інклюзивності;
- Виконання Порядку денного асоціації передбачає взаємодію обох Сторін;
- Порядок денний асоціації має на меті досягнення реальних та конкретних результатів шляхом прогресивної імплементації практичних заходів;
- Сторони визнають важливість дотримуватися узгоджених пріоритетів через залучення відповідних та достатніх політичних, технічних та фінансових засобів; та
- Цей Порядок денний асоціації є основним механізмом моніторингу та оцінювання прогресу України у виконанні Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також моніторингу та оцінювання досягнень всіх цілей політичної асоціації та економічної інтеграції в цілому, особливо що стосується досягнень України у гарантуванні поваги до спільних цінностей та прогресу у досягненні відповідності з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах. Щорічно відбуватиметься звітування, моніторинг та оцінювання виконання Порядку денного асоціації. Досягнутий прогрес буде розглядатися в рамках структур, передбачених Угодою про асоціацію, Угодою про партнерство та співробітництво або інших відповідних угод. У цьому процесі Сторони матимуть на меті досягти, наскільки це можливо, повного спільного оцінювання щорічного досягнутого прогресу.

Європейський Союз надаватиме підтримку Україні у виконанні нею цілей та пріоритетів Порядку денного асоціації. Це відбуватиметься через застосування усіх наявних ресурсів допомоги ЄС, а також через обмін досвідом та порадами, поширення кращих практик та «ноу-хау», розповсюдження інформації, включаючи забезпечення порадами та структурним процесом наближення до права ЄС, підтримку розбудови спроможностей та інституційного посилення. Як частина цих зусиль, Група підтримки України при Європейській Комісії, що була заснована у 2014 році, надає технічну допомогу та поради державним органам влади України щодо порядку денного реформ у тісній координації з ЄСЗД, Представництвом ЄС у Києві та державами-членами. Україна також має скористатися в повній мірі допомогою Консультативної місії ЄС з реформування сектору громадської безпеки, як частини комплексної допомоги ЄС у процесі реформування. ЄС також заохочуватиме та ініціюватиме координацію підтримки з боку інших партнерів України. Для підтримки виконання Порядку денного асоціації також будуть застосовуватися відповідні європейські фінансові інструменти. Незважаючи на це, викладене вище не є фінансовим програмним документом та не заміняє заходи з програмування або формулювання, що здійснюються Сторонами.

Підтримка ЄС надаватиметься в контексті загальних пріоритетів допомоги Україні, як визначено в багаторічному програмуванні в рамках Європейського інструменту сусідства (ЄІС), як частина загальних фінансових ресурсів, доступних Україні та у повній відповідності з чинними правилами та процедурами надання ЄС зовнішньої допомоги.

У період 2007-2013 рр. ЄС виділив 1,0056 млрд. євро на двосторонню допомогу Україні, зосереджуючись головним чином на таких пріоритетах: Підтримка демократичного розвитку та належного державного управління, Підтримка регуляторних реформ та розвитку адміністративного потенціалу, Підтримка розвитку інфраструктури (Національна індикативна програма на 2007-2010 роки), Належне управління та верховенство права, Сприяння набрання чинності Угоди про асоціацію Україна – ЄС (включаючи глибоку та всеохоплюючу зону вільної торгівлі), Сталий розвиток (Національна індикативна програма на 2011-2013 роки). Деякі проекти, що фінансуються через ці програми, знаходяться у стані виконання.

Індикативний бюджет двосторонньої допомоги Україні на 2014-2020 роки складає суми між 828 млн. євро та 1,013 млрд. євро. Як і інші країни ЄІС, Україна також може скористатися додатковим фінансуванням в рамках комплексної програми.

У 2014 році у відповідь на події в Україні, які стрімко розвиваються, та нагальну необхідність мобілізувати значну допомогу з метою сприяння стабілізації та розвитку країни, ЄС ухвалив спеціальний пакет підтримки із бюджетом у 365 млн. євро., включаючи 355 млн. євро. в рамках Контракту з розбудови держави та 10 млн. євро на підтримку громадянського суспільства.

У 2015 році спеціальний пакет підтримки може бути спрямований на розвиток приватного сектору та відновлювальні дії. Двостороння допомога ЄС повинна бути включена до Програми стратегічної допомоги (Single Support Framework), як результат майбутньої багаторічної програми виконання на 2016-2017 роки, в залежності від ситуації.

Громадянське суспільство, в особливості Платформа громадянського суспільства Україна-ЄС, а також Парламентський комітет асоціації Україна-ЄС також заохочуватимуться до моніторингу Порядку денного асоціації. Цей Порядок денний асоціації може змінюватися та оновлюватися у будь-який час у разі потреби за погодженням з Радою асоціації Україна-ЄС.

III. ОПЕРАЦІЙНА ЧАСТИНА

1. Короткострокові пріоритети дій

Комітет асоціації, створений відповідно до Угоди про асоціацію, визначить пріоритети дій та забезпечить супроводження імплементації Порядку денного асоціації відповідно до положень, визначених у нижчезазначеній частині III.8.

Серед пріоритетів, визначених у Порядку денному асоціації, в першу чергу необхідно вжити заходів щодо наведених нижче короткострокових дій з проведення реформ:

- **Конституційна реформа**

Відновити конституційну реформу шляхом інклюзивного та представницького процесу, зокрема за допомогою активних консультацій з громадянським суспільством, відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії, включаючи законодавчі кроки, спрямовані на внесення змін до Конституції для децентралізації влади та проведення судової реформи;

- **Виборча реформа**

Вжити заходів для гармонізації виборчого законодавства шляхом його уніфікації та реформування системи фінансування політичних партій, включаючи державне фінансування. Такі заходи мають вживатися шляхом інклюзивного та представницького процесу відповідно до рекомендацій ОБСЄ/БДПЛ, ГРЕКО та Венеціанської комісії; при цьому, в першу чергу необхідно переглянути законодавство щодо місцевих виборів з огляду на заплановане проведення місцевих виборів у другій половині 2015 року;

- **Запобігання та боротьба з корупцією**

Продемонструвати значний прогрес у боротьбі з корупцією, у тому числі шляхом реалізації комплексного пакету антикорупційного законодавства, ухваленого 14 жовтня 2014 року, починаючи з формування та забезпечення ефективного функціонування Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання корупції;

- **Судова реформа**

Вжити подальших заходів щодо реформи правосуддя, зокрема шляхом прийняття відповідно до європейських стандартів та в тісній співпраці з Радою Європи/Венеціанською комісією Стратегії судової реформи, включаючи деталізований та всеохоплюючий план імплементації;
- **Реформа в сфері державного управління**

Розпочати комплексне реформування системи державного управління та, зокрема, державної служби й служби в органах місцевого самоврядування на основі європейських принципів державного управління, в тому числі шляхом доопрацювання та прийняття проекту закону про реформу державної служби;
- **Дерегуляція**

Зменшити регуляторний тягар на бізнес, зокрема малі і середні підприємства, за рахунок скорочення кількості дозволів та ліцензій;
- **Реформа державних закупівель**

Підвищити прозорість та конкурентоспроможність в галузі державних закупівель. Привести перелік виключень із сфери державних закупівель у відповідність до директив ЄС щодо державних закупівель. Забезпечити проведення закупівель на конкурсній основі та гарантувати доступ до інформації щодо державних закупівель, зокрема для державних підприємств;
- **Податкова реформа, в тому числі відшкодування ПДВ**

Вжити заходів щодо підвищення ефективності системи оподаткування, у тому числі при розгляді скарг щодо відшкодування ПДВ, заходів щодо забезпечення своєчасних виплат за всіма визнаними скаргами щодо відшкодування ПДВ, з недопущенням будь-яких форм дискримінації;
- **Зовнішній аудит**

Враховуючи результати нещодавніх реформ, продовжувати удосконалення функції зовнішнього аудиту для зміцнення системи стримувань і противаг;
- **Реформування енергетичного сектору**

Відповідно до Третього енергетичного пакету прискорити розмежування і реструктуризацію НАК "Нафтогаз України", ухвалити закон щодо нового регуляторного органу у сфері газу, електроенергії та комунальних послуг та надати проекти законів про ринки газу та електроенергії для проведення консультацій з європейською стороною.

2. Політичний діалог

2.1 Демократія, верховенство права, права людини та фундаментальні свободи

Сторони погоджуються встановити діалог та співпрацювати з метою зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та належного врядування, прав людини та фундаментальних свобод, включаючи права національних меншин, як зафіксовано в основоположних Конвенціях ООН та Ради Європи та у відповідних протоколах. Такий діалог та співробітництво охоплює такі сфери:

- (і.) Зміцнення стабільності, незалежності та ефективності інституцій, які забезпечують дотримання демократичних принципів та верховенство права та, зокрема:
- проведення і завершення процесу всеохоплюючої та прозорої конституційної реформи, включаючи активні консультації з громадянським суспільством та іншими заінтересованими сторонами, розробленої для подальшого розвитку ефективної конституційної системи стримувань і противаг між органами державної влади, а також включаючи децентралізацію влади та судову реформу, згідно з відповідними рекомендаціями Венеціанської Комісії;
 - зміцнення функціонування місцевого та створення регіонального самоврядування, правового статусу служби в органах місцевого самоврядування, в тому числі шляхом децентралізації, яка наділить їх значними повноваженнями та забезпечить відповідними фінансовими ресурсами згідно з відповідними стандартами, що містяться в Європейській хартії місцевого самоврядування;
 - вдосконалення і гармонізація всього виборчого законодавства шляхом його уніфікації, покращення іншого законодавства, пов'язаного з виборами, зокрема, законів про референдуми і про Центральну виборчу комісію, а також законодавства про фінансування політичних партій (у тому числі державне фінансування) шляхом інклюзивного і представницького процесу у відповідності з рекомендаціями ОБСЄ/БДПЛ, Венеціанської комісії та ГРЕКО;
 - тісна співпраця в приведенні нормативно-правової бази щодо державної служби в Україні у відповідність з Європейськими принципами публічної адміністрації та посиленні спроможності державного управління в Україні на основі оцінювання SIGMA, включаючи ефективне управління державними фінансами, ефективну боротьбу з корупцією та реформування державної служби;
 - надання допомоги у забезпеченні повної реалізації мандату Омбудсмена, включаючи реалізацію діяльності у регіонах і розвиток співпраці з європейськими інституціями та мережами у сфері прав людини. Принципи, пов'язані з

визначенням статусу національних інституцій (Паризькі Принципи)¹, будуть важливими для цього пріоритету.

(ii.) Забезпечення незалежності, неупередженості, професіоналізму та ефективності системи судових органів, органів прокуратури, а також правоохоронних органів, які повинні бути позбавлені корупції та політичного або будь-якого іншого втручання:

- вжиття додаткових кроків щодо реформи правосуддя, у тому числі шляхом приведення у відповідність до європейських стандартів та у тісній співпраці з Радою Європи/Венеціанською Комісією Стратегії судової реформи, включаючи деталізований та всеохоплюючий план імплементації, зокрема, з огляду на:
 - імплементацію Закону України «Про прокуратуру» та вжиття всіх необхідних організаційних та правових заходів з метою забезпечення відповідності прокурорської діяльності європейським стандартам;
 - забезпечення ефективного функціонування Вищої ради юстиції;
 - прийняття та імплементацію законів про судоустрій та статус суддів;
- вжиття відповідних заходів щодо реформування міліції, включаючи внесення змін до Кримінального кодексу та інших законодавчих актів, пов'язаних з прийняттям рамкового законодавства про функціонування міліції, у тісній взаємодії з Радою Європи/Венеціанською Комісією, збільшуючи кількість навчальних програм для суддів, співробітників судів та прокурорів, а також допоміжного персоналу та персоналу правоохоронних органів;
- ефективна імплементація та застосування цивільного, кримінального, господарського та адміністративного кодексів та їх відповідних процесуальних кодексів, які базуються на європейських стандартах;
- забезпечення необхідними ресурсами задля ефективної імплементації Кримінального процесуального кодексу та законодавства про адвокатуру;
- розвиток та здійснення реформування сектору цивільної безпеки на базі принципів верховенства права, демократичного врядування, прозорості та поваги до прав людини за допомогою та у повній взаємодії з Консультативною Місією ЄС щодо України (EUAM), зокрема, шляхом розвитку доступної, підзвітної, ефективної, прозорої та професійної міліції, впроваджуючи правозахисний підхід до роботи міліції та використовуючи підхід, який передбачає організацію діяльності міліції на основі даних розвідки та боротьби зі злочинністю, включаючи кіберзлочинність;

¹ Затвержені резолюцією Генеральної Асамблеї від 20 грудня 1993 року № 48/134

(iii.) Забезпечення поваги до прав людини та основних свобод шляхом всебічного співробітництва з питань захисту прав людини та основних свобод, охоплюючи як індивідуальні випадки, так і питання, які стосуються інструментів міжнародного права у галузі прав людини. Це співробітництво включає, зокрема:

- прийняття та імплементацію Національної стратегії з прав людини та плану дій для забезпечення узгодженості дій України у виконанні міжнародних зобов'язань та пріоритетів політики у сфері захисту прав людини;

(a.) *Сприяння імплементації міжнародних і регіональних стандартів з прав людини*

- своєчасне виконання всіх рішень Європейського Суду з прав людини та сприяння розвитку практики Суду, як основного джерела міжнародного права з прав людини, за підтримки ЄС, а також посилення превентивної та наглядової функцій Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини з метою забезпечення ефективного виконання рішень Європейського суду;
- впровадження рекомендацій Ради Європи щодо умов утримання ув'язнених та надання їм медичної допомоги;
- покращення обізнаності з прав людини серед суддів, прокурорів та співробітників інших правоохоронних органів шляхом вжиття спільних заходів зі збільшення навчальних програм з питань прав людини, та, зокрема, з питань боротьби з тортурами та нелюдським і принизливим поведінням для суддів, прокурорів та співробітників правоохоронних органів;
- продовження імплементації Конвенції ООН про права інвалідів та її Факультативного протоколу;
- забезпечення повного застосування законодавства щодо протидії дискримінації за будь-якою ознакою, включаючи імплементацію Закону «Про запобігання та протидію дискримінації» та посилення спроможності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини відповідно до звітів про виконання Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України.

(b.) *Свобода вираження поглядів, зібрання та об'єднання*

Вираження поглядів:

Посилення правових та адміністративних засад, необхідних для забезпечення свободи вираження поглядів, приділяючи при цьому особливу увагу засобам масової інформації та правам журналістів, зокрема шляхом:

- співробітництва щодо розвитку та імплементації системи суспільного телерадіомовлення, включаючи обмін найкращими практиками, прийняття законодавства та його імплементацію відповідно до європейських та міжнародних стандартів;
- вжиття подальших кроків до запровадження прозорих правил збалансованого доступу до ЗМІ учасників виборів;
- співробітництва щодо забезпечення умов, необхідних для вільної роботи журналістів та їх захисту від погроз або фактичного насильства. Це включатиме обмін найкращими практиками стосовно ефективного захисту журналістів правоохоронними органами.

Зібрання:

- здійснення конкретних заходів щодо прийняття та повної імплементації законодавства про свободу мирних зібрань у тісній співпраці з українським громадянським суспільством, ОБСЄ/БДПЛ, Венеціанською комісією та у відповідності до кращої європейської практики;
- розширення співробітництва з метою подальшого посилення обізнаності правоохоронних органів та судів щодо поваги до права на свободу мирних зібрань, зокрема шляхом обміну найкращими практиками, навчання та співробітництва стосовно імплементації норм законодавства.

Об'єднання:

Створення сприятливих правових та організаційних умов для діяльності інститутів громадянського суспільства, зокрема для заохочення залучення громадян та їх участі у процесах прийняття державних рішень.

(с.) Забезпечення дотримання прав осіб, які належать до меншин

- обмін найкращими практиками стосовно заходів захисту меншин від дискримінації та утисків відповідно до європейських і міжнародних стандартів з метою створення сучасних правових рамок. Розвиток тісного співробітництва між органами влади та представниками груп меншин;
- співпрацювати щодо заходів з боротьби зі збільшенням кількості злочинів, пов'язаних із проявами нетерпимості та ненависті (чи то через расизм, гомофобію, ксенофобію або антисемітизм).

(d.) *Боротьба проти тортур, нелюдського та принизливого поводження*

- подальше зміцнення зусиль з вдосконалення законодавчої бази та поліпшення умов тримання під вартою, зокрема що стосується досудового та адміністративного утримання, з метою ефективного вирішення проблем свавільного тримання під вартою;
- поліпшення умов тримання під вартою усіх ув'язнених, як у місцях досудового утримання, так і утримання після засудження, а також під час конвоювання, з метою усунення випадків неналежного поводження з ув'язненими та імплементація рекомендацій Комітету ООН проти тортур і Європейського Комітету з питань запобігання тортурам;
- забезпечення необхідних ресурсів для ефективного впровадження Національного превентивного механізму проти тортур;
- запровадження ефективного механізму подання скарг на дії посадових осіб правоохоронних органів та їх розслідування незалежним органом (Державним бюро розслідувань).

(e.) *Забезпечення однакового ставлення*

- обмін найкращими практиками з метою забезпечення рівності чоловіків і жінок у соціальному й економічному житті та сприяння активній участі жінок у суспільному житті та процесі ухвалення рішень;
- боротьба з побутовим насильством шляхом підтримки зміцнення правових засад та діяльності правоохоронних органів у подоланні побутового насильства та через підвищення обізнаності і навчання.

(f.) *Забезпечення дотримання прав дітей*

- реалізація заходів із захисту дітей від усіх форм насильства, приділення уваги ситуації з вразливими дітьми, включаючи дитячу бідність, у тому числі у контексті зобов'язань в рамках Факультативного Протоколу щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії з метою зміцнення співпраці щодо запобігання торгівлі дітьми та їх експлуатації;
- забезпечення належних ресурсів та посилення ролі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою вжиття відповідних заходів та моніторингу ситуації;
- розроблення стандартів ювенальної юстиції згідно з відповідними міжнародними стандартами.

(g.) *Забезпечення дотримання прав профспілок і основних трудових стандартів*

- подальша консолідація зусиль, включаючи обмін найкращими практиками, з метою сприяння дотриманню у повному обсязі прав профспілок і основних трудових стандартів, заснованих на конвенціях Міжнародної організації праці, та ефективному застосуванню колективного договору.

2.2. *Запобігання та боротьба з корупцією*

- забезпечення виконання відповідних рекомендацій Групи держав Ради Європи проти корупції (ГРЕКО) та ОЕСР;
- забезпечення належної подальшої діяльності щодо виконання рекомендацій щодо боротьби з корупцією, окреслених у звітах про прогрес України у виконанні Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму;
- проведення всеохоплюючого процесу антикорупційних реформ з відчутними результатами щодо протидії та боротьби з корупцією з чіткими обов'язками спеціалізованих органів і виділеним бюджетом для здійснення конкретних заходів;
- забезпечення імплементації антикорупційних законів, прийнятих 14 жовтня 2014 р., зокрема швидке та ефективне формування обох органів, передбачених антикорупційними законами, а також розроблення всеохоплюючого плану дій з реалізації Національної стратегії по боротьбі з корупцією на 2014-2017 роки;
- забезпечення ефективного функціонування Антикорупційного бюро як спеціалізованого антикорупційного слідчого відомства для виявлення і досудового розслідування серйозних корупційних злочинів;
- запобігання та боротьба з корупцією на всіх шаблях суспільства, особливо з корупцією високопосадовців, корупцією у правоохоронних, митних, податкових органах, а також забезпечення прозорості фінансування шляхом підготовки кодексів етики та спеціальної підготовки;
- імплементація законодавства, яке запроваджує новий режим конфіскації та арешту доходів, отриманих злочинним шляхом, відповідно до європейських стандартів;
- забезпечення прозорості відносно декларування майна та впровадження системи для забезпечення прозорості та контролю майна політиків і державних посадовців;

- забезпечення розкриття інформації про кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб, інформації про зареєстровані права на нерухоме майно та їх обтяження, що містяться у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;
- передбачення захисту інформаторів і забезпечення адекватного захисту від негативних наслідків;
- вжиття необхідних заходів для укладення Угоди про співробітництво з Євроюстом, яку парафовано 8 грудня 2011 р., та Угоди про оперативне співробітництво з Європолем;
- забезпечення прозорості та підзвітності на всіх рівнях, створення умов для суб'єктів громадянського суспільства і незалежних ЗМІ для моніторингу щодо корупційних проявів;
- реформування правил фінансування політичних партій відповідно до рекомендацій ГРЕКО та процедури зняття імунітету членів парламенту від кримінальних розслідувань.

2.3. *Зовнішня політика та політика безпеки*

Регіональні та міжнародні питання, співробітництво у сфері зовнішньої політики та політики безпеки, нерозповсюдження ЗМЗ та роззброєння, запобігання конфліктам та врегулювання кризових ситуацій

(i.) Посилення співробітництва у сфері СЗПБ:

- консультації та координування заходів, які вживаються на двосторонньому і багатосторонньому рівнях в рамках міжнародних зусиль із спільною метою щодо знаходження стійкого політичного врегулювання кризи в деяких районах Донецької та Луганської областей України, спричиненої незаконними діями Російської Федерації;
- підтримка роботи Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ, Спостережної місії ОБСЄ та будь-якої іншої місії ОБСЄ з метою підтримки припинення вогню та здійснення прикордонного контролю.

(ii.) Подальше посилення конвергенції з регіональних та міжнародних питань, запобігання конфліктів та врегулювання кризових ситуацій; співробітництво щодо покращення ефективності багатосторонніх установ та конвенцій з метою посилення глобального управління, координації у боротьбі із загрозами безпеці та зосередженні зусиль на питаннях, пов'язаних із розвитком:

- інтенсифікація консультацій та координації через наявні дипломатичні та військові канали з метою зосередження зусиль на міжнародних питаннях

загального значення, включаючи передусім виклики загальновизнаним принципам міжнародного миру та безпеки, як встановлено Статутом ООН, Гельсінським заключним актом ОБСЄ та іншими відповідними багатосторонніми документами, а також з огляду на практику України щодо приєднання до заяв і спільних позицій ЄС у сфері СЗБП;

- продовження діалогу щодо імплементації Європейської стратегії безпеки;
- продовження регулярних консультацій між Україною та ЄС щодо врегулювання кризових ситуацій;
- продовження практики спільного визначення можливостей для України щодо участі у поточних та майбутніх операціях СПБО, використовуючи позитивний досвід участі України в операціях ЄС на Балканах, а також у інших операціях ЄС (напр. Аталанта);
- подальша імплементація „Севільських” домовленостей щодо консультацій та співробітництва між Україною та ЄС в операціях із врегулювання криз під проводом ЄС, включаючи постійну участь України у відповідних навчаннях щодо врегулювання криз та навчальних заходах, пов’язаних з СПБО;
- підвищення взаємосумісності, де це необхідно, між українськими миротворчими підрозділами та військовими силами держав-членів ЄС шляхом використання досвіду, здобутого у відповідних операціях із врегулювання криз ЄС, у яких брала участь Україна, та шляхом залучення підрозділів Збройних Сил України до формування багатонаціональних бойових тактичних груп ЄС;
- посилення спільних зусиль України та ЄС у рамках співробітництва 5+2 з метою дієвого врегулювання Придністровського конфлікту у Республіці Молдова;
- продовження співробітництва України та ЄС з Республікою Молдова з прикордонних питань, зокрема за підтримки Місії ЄС з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM), яка фінансується ЄС;
- продовження консультацій щодо санкцій, які застосовуються ЄС;
- визначення подальших конкретних шляхів досягнення більш високої конвергенції у сфері зовнішньої політики та політики безпеки;
- вжиття заходів з метою посилення військового співробітництва та співробітництва технічного характеру між Україною та ЄС;
- заохочення та сприяння безпосередньому співробітництву щодо конкретних заходів, спільно визначених сторонами, між відповідними установами України та агентствами СЗБП/СПБО і такими органами, як Європейське оборонне агентство,

Інститут ЄС з досліджень безпеки, Супутниковий центр ЄС та Європейський безпековий та оборонний коледж.

(iii.) Подальший розвиток співробітництва щодо протидії спільним загрозам безпеці, включаючи боротьбу з тероризмом, нерозповсюдженням зброї масового знищення та незаконним експортом зброї:

- продовження співробітництва у сфері нерозповсюдження зброї масового знищення, включаючи аспекти, пов'язані з приєднанням та імплементацією на національному рівні відповідних міжнародних інструментів, таких як КХЗ, КБТЗ та ДНЯЗ, та режимів експортного контролю;
- подальше удосконалення ефективної національної системи експортного контролю, контроль за транзитом товарів, пов'язаних із ЗМЗ, включаючи контроль за кінцевим використанням товарів подвійного використання згідно з відповідними регламентами ЄС, подальше співробітництво у розробленні національних переліків товарів подвійного використання, контроль за нематеріальними передачами технологій, посилення системи експортного контролю, включаючи запобігання та санкції за порушення законодавства у сфері експортного контролю, та взаємодія з промисловістю;
- продовження співробітництва щодо боротьби проти незаконної торгівлі ядерними матеріалами;
- продовження співробітництва, спрямованого на досягнення цілей Глобального партнерства В-7 в усіх його аспектах;
- забезпечення співробітництва з метою покращення стандартів біобезпеки та біозахисту в лабораторіях, інших приміщеннях та під час транспортування небезпечних біоагентів, зокрема відповідно до триваючого діалогу щодо можливого співробітництва у сфері біобезпеки та біозахисту;
- забезпечення співробітництва щодо посилення безпеки діяльності у космічному просторі шляхом вироблення заходів довіри, таких, що запропоновані проектом Кодексу поведінки ЄС;
- подальше співробітництво у сфері експорту зброї відповідно до змісту та принципів Спільної позиції Ради ЄС 2008/944/СЗБП, якою визначено загальні правила контролю за експортом військових технологій та обладнання, а також щодо ратифікації та імплементації Угоди про торгівлю зброєю, яка була схвалена на Генеральній Асамблеї ООН 2 квітня 2013 року та набула чинності 24 грудня 2014 року;
- подальший розвиток співробітництва у сфері боротьби з незаконною торгівлею легким озброєнням та стрілецькою зброєю і їх боєприпасами;

- спільне протистояння загрозам безпеці, що можуть бути спричинені українськими запасами звичайних видів зброї та застарілих боєприпасів, включаючи легке озброєння і стрілецьку зброю та їх боєприпаси, а також протипіхотні міни; реалізація проекту по знищенню протипіхотних мін відповідно до положень Конвенції 1997 року про заборону використання, накопичення, виробництва та передачі протипіхотних мін та їх знищення (Оттавська конвенція), за фінансової допомоги ЄС.

2.4 Міжнародний кримінальний суд

- посилення співробітництва з метою сприяння миру, міжнародному правосуддю та боротьбі з безкарністю, у тому числі шляхом ратифікації та імплементації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (МКС) 1998 року та його відповідних інструментів.

3. Співробітництво з питань юстиції, свободи та безпеки

3.1 Захист персональних даних

- підтримка посилення української системи захисту персональних даних;
- імплементація законодавчої бази і забезпечення високого рівня захисту персональних даних відповідно до європейських інструментів та стандартів;
- посилення розвитку спроможності органу із захисту персональних даних (Уповноважений Верховної Ради України з прав людини) і подальше застосування стандартів захисту персональних даних в усіх секторах, особливо у правоохоронних органах.

3.2. Правове співробітництво

- подальше посилення судової співпраці у цивільних і комерційних справах шляхом приєднання до та реалізації багатосторонніх конвенцій, зокрема Конвенції Гаазької конференції з міжнародного приватного права у сфері міжнародної правової співпраці та судового процесу і захисту дітей;
- подальше посилення судового співробітництва у кримінальних справах шляхом приєднання до та реалізації відповідних конвенцій, особливо Ради Європи;
- вжиття необхідних заходів для укладення Угоди про співробітництво з Євроюстом, парафованої 8 грудня 2011 року.

3.3. *Співробітництво у сфері управління кордонами, міграції та притулку*

(і.) Управління кордонами

- подальше посилення управління кордонами і підтримки високого рівня прикордонного контролю та нагляду, розширення і модернізація фіксованих та мобільних засобів відеоспостереження;
- підвищення ефективності охорони кордону шляхом запровадження спільного прикордонного контролю та нагляду, а також оперативного обміну інформацією у контактних пунктах;
- продовження розроблення і реалізації єдиної методології аналізу ризиків, розвідки та управління потоками даних, а також удосконалення імплементації на основі аналізу ризиків;
- посилення міжвідомчого співробітництва та забезпечення доступу Державної прикордонної служби до різних баз даних, що містять статистичні дані, а також до бази даних Інтерполу;
- забезпечення співпраці з інтегрованого управління кордонами, включаючи всебічну підтримку ЄС, яку буде спільно визначено;
- продовження за технічної підтримки ЄС процесу демаркації кордонів України відповідно до міжнародних стандартів у співробітництві з відповідними органами влади сусідніх країн;
- посилення і розширення співробітництва в рамках існуючих робочих домовленостей між Державною прикордонною службою України та Фронтекс, в тому числі з питань аналізу та управління ризиками;
- у контексті триваючого співробітництва України з Республікою Молдова щодо питань кордону, включаючи ефективний обмін інформацією стосовно потоків товарів та людей, які перетинають спільний кордон, підтримання Україною та Європейським Союзом співробітництва з Республікою Молдова, зокрема шляхом технічних тристоронніх переговорів та за підтримки Місії ЄС з надання допомоги в питаннях кордону Україні та Республіці Молдова, адаптуючи мандат Місії з метою відображення прогресу стосовно потреб такої співпраці;
- забезпечення розроблення та імплементації наступного покоління Стратегії інтегрованого управління кордонами з 2016 року;
- реалізація логістичних стратегій з метою забезпечення належного використання інфраструктури, технічного обладнання, ІТ-систем, фінансових і людських ресурсів.

(ii.) Міграція:

- продовження ефективного виконання Угоди між Україною та ЄС про реадмісію та реалізації заходів щодо реінтеграції українських громадян (що повернулися добровільно або за процедурою реадмісії);
- забезпечення практичної діяльності та вжиття заходів, які підвищують ефективність та важливість угод про реадмісію в цілому;
- забезпечення Державної міграційної служби фінансовими та людськими ресурсами для реалізації необхідних заходів і завдань у рамках правового поля для управління міграцією;
- розроблення додаткових форм і модулів навчання, а також навчання посадових осіб іноземній мові;
- посилення міжвідомчого співробітництва у сфері міграції; форми і механізми співробітництва повинні бути розроблені та запроваджені з усіх пов'язаних з міграцією питань;
- забезпечення належної інфраструктури (включаючи центри утримання), посилення спроможності відповідальних органів щодо забезпечення ефективного видворення громадян третіх країн, які незаконно перебувають на та / або перетинають територію України;
- забезпечення поваги до прав людини при адміністративному затриманні та розвиток системи інтеграції.

3.4. Притулок

- практична імплементація Конвенції ООН про статус біженців 1951 року та відповідного Протоколу про статус біженців 1967 року, включаючи право на притулок та дотримання принципу невидворення, Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року з метою боротьби та запобігання злочинній, організованій або іншій діяльності;
- гарантування ефективної імплементації законодавства про надання притулку, зокрема забезпечення необхідної інфраструктури (включаючи центри тимчасового розміщення) та поваги до основних прав осіб, які шукають притулок та користуються міжнародним захистом;
- оптимізація процесу прийняття рішень щодо процедур надання притулку та зміцнення спроможності відповідальних органів, зокрема щодо процедур надання притулку та утримання осіб, які шукають притулок та користуються міжнародним захистом, для ефективного забезпечення їх прав;

- забезпечення ефективного доступу до процедур та гарантування прав особам, які шукають притулок та користуються міжнародним захистом, включаючи забезпечення перекладу у прикордонних і приймальних пунктах та регіональних відділеннях, де здійснюються процедури надання притулку;
- забезпечення постійного підвищення кваліфікації фахівців у сфері надання притулку та міграції, включаючи суддів, посадових осіб центральних та місцевих органів влади, працівників міліції, державної прикордонної служби, психологів, соціальних працівників.

3.5. *Співробітництво у правоохоронній сфері, сфері протидії організованій злочинності та відмиванню коштів*

(i.) Співробітництво у правоохоронній сфері:

- зміцнення міжнародного оперативного співробітництва у правоохоронній сфері, зокрема через створення спільних двосторонніх або багатосторонніх груп для забезпечення розслідувань, а також зміцнення транскордонного співробітництва шляхом проведення спільних операцій.

(ii.) Організована злочинність:

- забезпечення реалізації Стратегії та Плану дій щодо боротьби з організованою злочинністю, включаючи ефективну координацію між відповідними органами влади;
- посилення захисту свідків шляхом ефективного застосування передбачених чинним законодавством відповідних механізмів та положень про співробітництво колишніх членів злочинних угруповань з правоохоронними органами, у тому числі опрацювання питання щодо створення спеціальних програм субсидування та винагородження такого співробітництва;

(iii.) Торгівля людьми:

- реалізація Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми, включаючи ефективну координацію між відповідальними органами влади;
- забезпечення ефективного захисту жертв торгівлі людьми та посилення процесуальних прав через систему запобіжних заходів;
- забезпечення достатнього бюджетного фінансування для підтримки кампаній з попередження та інформування, а також програм підвищення кваліфікації державних службовців, у тому числі на місцях;
- забезпечення попередження торгівлі людьми, у тому числі за рахунок скорочення попиту, що стимулює всі форми експлуатації.

(iv.) Протидія незаконному обігу наркотиків

- продовження співробітництва з питань прийняття та реалізації Національної стратегії України щодо наркотиків (на період до 2020 року) та відповідного плану дій, заснованого на принципах Стратегії ЄС щодо наркотиків (на 2013-2020 роки), зокрема збалансованому підході до скорочення пропозиції і попиту на незаконні наркотики;
- забезпечення фінансування заходів з реалізації стратегії державної політики щодо наркотиків;
- забезпечення виконання відповідних конвенцій ООН та Ради Європи;
- забезпечення ефективної діяльності щодо скорочення пропозиції, торгівлі та попиту на незаконні наркотики;
- посилення розслідувань, що проводяться Генеральною прокуратурою, шляхом організації навчання співробітників і таємних агентів;
- продовження співробітництва з розвитку наукової бази та незалежної системи моніторингу і обміну інформацією про нові види наркотиків з EMCDDA;
- опрацювання питання участі України у моніторинговій мережі REITOX, що організована EMCDDA, та розроблення відповідної дорожньої карти для вступу України до мережі REITOX;
- посилення спроможності системи моніторингу наркотичної ситуації в Україні як незалежної структури у відповідності до вимог EMCDDA;
- розвиток співробітництва з питань боротьби з транснаціональною організованою злочинністю, включаючи боротьбу з торгівлею людьми, наркотиками, відмиванням коштів та кіберзлочинністю шляхом активізації ефективної внутрішньої і зовнішньої координації, взаємодії, здійснення спільних операцій та обміну статистичною інформацією і кращим досвідом.
- (v.) Відмивання коштів:
- здійснення ефективного попередження і боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, зокрема шляхом імплементації законодавства ЄС у цих сферах; посилення співробітництва з Групою з розроблення фінансових заходів (FATF), Радою Європи, зокрема Спеціальним комітетом експертів з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL), іншими відповідними органами держав-членів ЄС;

- зміцнення співробітництва Державної служби фінансового моніторингу України з підрозділами фінансової розвідки ЄС та опрацювання з цією метою можливості підключення Держфінмоніторингу України до платформ інформаційного обміну підрозділів фінансової розвідки ЄС (FIU.Net) задля збільшення транскордонного обміну інформацією щодо боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму.

3.6 Спрощення та лібералізація візового режиму

- забезпечення повного виконання оновленої Угоди між Україною та ЄС про спрощення оформлення віз та Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб;
- заохочення держав-членів ЄС до використання можливостей у рамках acquis ЄС для зменшення чи скасування візових зборів в окремих випадках, а також видачі багаторазових в'їзних віз з тривалим терміном дії відповідно до положень чинної Угоди про спрощення оформлення віз;
- активне продовження візового діалогу з метою запровадження безвізового режиму між Україною та ЄС на основі Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, представленого на Саміті Україна – ЄС 22 листопада 2010 року та Національного плану щодо його реалізації, затвердженого Президентом України 22 квітня 2011 року.

3.7 Ситуація на Сході України та в Криму

- ефективне виконання Плану дій з організації прикордонного контролю на українсько-російській ділянці кордону та на адміністративній лінії з Кримом;
- з огляду на триваючий конфлікт, посилення заходів з розбудови спроможності органів влади України на центральному і регіональному рівнях з метою (i) зміцнення координації для швидкої доставки невідкладної допомоги та інших форм підтримки внутрішньо переміщеним особам (ВПО), (ii) адаптації, у разі необхідності, правових та регуляторних рамок стосовно ВПО, гуманітарного доступу і доставки допомоги, (iii) забезпечення попередження та захисту груп, вразливих щодо торгівлі людьми, включаючи дітей.

4. Економічне співробітництво

Сторони співпрацюють для підтримки України у запровадженні повноцінно функціонуючої ринкової економіки та поступового наближення її політик до політик ЄС відповідно до основних принципів макроекономічної стабільності, надійних державних фінансів, стабільної фінансової системи і сталого платіжного балансу та, зокрема:

- розвитку спроможності України з макроекономічного прогнозування, у тому числі шляхом покращення методології розроблення сценаріїв розвитку та моніторингу

економічних процесів, покращення якості аналізу факторів впливу та обміну найкращими практиками;

- забезпечення незалежності Національного банку України відповідно до найкращої практики ЄС, у тому числі за експертної підтримки ЄС, а також Європейського центрального банку;
- поширення досвіду ЄС, включаючи ЄЦБ, щодо валютного курсу, політик регулювання та нагляду за фінансовим і банківським секторами і надання допомоги Україні у розвитку та зміцненні її спроможностей у цих сферах;
- зміцнення стабільності та управління державними фінансами через імплементацію фіскальної реформи та реформи видатків і посилення процесу бюджетного планування, зокрема шляхом:
 - обміну інформацією, досвідом і найкращою практикою та здійснення інших заходів з метою розвитку системи середньострокового прогнозування/планування та підвищення точності макроекономічного і бюджетного середньострокового прогнозування;
 - обміну інформацією, досвідом і найкращою практикою для оптимізації та зміцнення процесу бюджетного планування, виконання та нагляду, розвитку програмного бюджетного формування та можливого запровадження фіскальних правил, у т.ч. через обмеження кількості переглядів бюджету;
 - впровадження заходів з підвищення податкової дисципліни та зменшення шахрайства у сфері оподаткування;
 - підвищення ефективності системи оподаткування, у т. ч. при розгляді скарг щодо відшкодування ПДВ;
 - імплементація Стратегії розвитку управління державними фінансами та відповідного Плану дій, ухваленого Урядом України у серпні 2013 року, за спільної підтримки ЄС та ОЕСР (SIGMA), і здійснення оцінки державних витрат і фінансової звітності на 2015 рік за фінансової підтримки Світового банку;
 - забезпечення стабільності пенсійної системи, у т.ч. шляхом обміну найкращим досвідом ЄС та держав-членів ЄС щодо реформування пенсійної системи;
 - обмін інформацією, досвідом з підвищення ефективності управління державним боргом та удосконалення у цій сфері відповідно до кращих практик ЄС, у т.ч. створення середньострокової стратегії управління державним боргом.

- зменшення залучення держави до процесу ціноутворення та впровадження процедур для повного відшкодування витрат відповідно до найкращих практик ЄС, зокрема встановлення рентабельних тарифів і створення мережі соціальної безпеки для захисту найбільш уразливих до зростання цін;
- подальший розвиток відкритих, конкурентних та прозорих правил та процедур приватизації та їх імплементація відповідно до найкращих практик ЄС;
- зміцнення корпоративного управління, зокрема на державних підприємствах, включаючи реструктуризацію державних підприємств, зміцнення управління державною власністю і перегляд системи державних субсидій.

5. Торгівля та питання, пов'язані з торгівлею

Згідно з потребою продовження процесу реформ і модернізації у відповідності до міжнародних зобов'язань України, продовжуватиметься належна підготовка до своєчасної імплементації Глави IV Угоди про асоціацію, яка за необхідності супроводжуватиметься підтримкою ЄС. Для здійснення цих приготувань і необхідного поліпшення ділового клімату влада України працюватиме на основі тісних консультацій з діловою спільнотою у цілому.

5.1. Торгівля товарами

Сторони співпрацюватимуть у підготовці своєчасної імплементації положень «Національного режиму та доступу на ринки для товарів», зокрема шляхом проведення спільних консультацій з метою:

- розроблення механізму визначення вхідної ціни для одягу та інших виробів, що були у використанні, та які класифікуються за кодом УКТЗЕД 6309 00 00;
- визначення механізмів своєчасної реалізації спеціальних заходів, які застосовуватимуть Сторони відповідно до Угоди, включаючи:
 - захисні заходи для експортного мита, які застосовуватимуться Україною;
 - захисні заходи щодо легкових автомобілів, які застосовуватимуться Україною;
 - управління тарифними квотами на конкретні товари.

5.2. Технічні регламенти щодо промислової продукції, стандарти та процедури оцінки відповідності

- розроблення законодавства України щодо технічного регулювання, стандартизації, оцінки відповідності, ринкового нагляду, метрології та акредитації стосовно положень, які регулюють обіг промислових товарів відповідно до acquis ЄС з метою усунення торгівельних бар'єрів між Сторонами;

- запровадження двостороннього діалогу з питань технічних регламентів з метою стимулювання і заохочення:
 - обміну інформацією і досвідом для покращення якісної інфраструктури для технічних регламентів, стандартів, оцінки відповідності, сертифікації і ринкового нагляду;
 - співпраці між відповідними організаціями із стандартизації, метрології, сертифікації, оцінки відповідності і ринкового нагляду;
 - розвитку якісної інфраструктури для стандартизації, метрології, сертифікації, оцінки відповідності і ринкового нагляду;
 - участі організацій України у діяльності відповідних європейських організацій;
- вжиття заходів відповідно до Стратегії розвитку системи технічних регламентів до 2020 року.

5.3 Санітарні та фітосанітарні заходи

З метою поступового наближення законодавства та практик України до законодавства та практик ЄС щодо санітарних та фітосанітарних заходів стосовно продуктів харчування та кормів, здоров'я рослин, а також здоров'я та умов утримання тварин, ЄС підтримуватиме Україну, в тому числі через наявні інструменти, для реалізації відповідної Програми інституційної реформи (IRP) та:

- розроблення всеохоплюючої стратегії щодо безпеки харчових продуктів з метою реформування всіх заходів, зазначених у додатках Глави «СФЗ» Угоди про Асоціацію;
- внесення пропозицій щодо законодавства України, яке потребує наближення до законодавства ЄС;
- посилення адміністративної спроможності у цих сферах шляхом:
 - перегляду функцій органів державної влади, відповідальних за питання СФЗ, з урахуванням законодавства ЄС;
 - навчання спеціалістів компетентних органів України, відповідальних за питання СФЗ, зокрема щодо імплементації законодавства України, адаптованого до законодавства ЄС;
 - досягнення відповідності вимогам ЄС лабораторій із безпеки харчових продуктів та здоров'я тварин;

- впровадження системи раннього сповіщення щодо безпеки продуктів харчування, здоров'я тварин і рослин;
- підтримки операторів харчового ринку у впровадженні власних систем контролю;
- організації інформаційних кампаній з відповідними установами та неурядовими організаціями стосовно вимог доступу до ринку ЄС.

5.4 Торгівля послугами, свобода заснування та інвестиції

Продовжити ефективний діалог щодо торгівлі послугами у відповідності до положень Угоди про асоціацію.

5.5 Рух капіталу та платежі

Продовжити ефективний діалог щодо руху капіталу та платежів, зокрема з метою моніторингу дотримання всіх існуючих зобов'язань, визначених Угодою про асоціацію.

5.6 Державні закупівлі

Сторони приділятимуть особливу увагу співробітництву щодо вжиття таких заходів:

- посилення та зміцнення співробітництва, в тому числі через технічну допомогу, спрямовану на вжиття належних заходів, зокрема для забезпечення достатньої адміністративної спроможності центрального органу виконавчої влади, відповідального за економічну політику, з виконання своїх завдань, що стосуються державних закупівель;
- забезпечення достатньої адміністративної спроможності незалежного наглядового органу (Антимонопольний комітет) для впровадження ефективних заходів відповідно до Директив 89/665 та 92/13;
- започаткування роботи з підготовки всеохоплюючої дорожньої карти щодо державних закупівель, визначеної статтею 152 Угоди про асоціацію, використовуючи існуючі домовленості щодо технічної допомоги, включаючи, де це необхідно, зустрічі на експертному рівні;
- робота у напрямі подальшої гармонізації законодавства України у сфері державних закупівель до найновішого законодавства ЄС на основі стратегії щодо державних закупівель.

5.7 Конкуренція

(i.) Державна допомога

Сторони співпрацюватимуть щодо створення ефективної системи контролю та моніторингу державної допомоги в Україні, а також щодо впровадження відповідної програми інституційної реформи (ППР).

(ii.) Антимонопольна політика

Сторони співпрацюватимуть з метою:

- посилення прозорості та передбачуваності конкурентної політики в Україні, включаючи оприлюднення рішень Антимонопольного комітету у виправдано короткий термін після їх ухвалення та принципів, що використовуються при імplementації законодавства з конкуренції;
- сприяння конвергенції законодавства з конкуренції та практики України до acquis ЄС, насамперед у сферах правил контролю за злиттям та принципів, що використовуються в імplementації та посиленні законодавства з конкуренції;
- імplementації положень, визначених у розділі «Конкуренція» Угоди про асоціацію (частина ЗВТ).

5.8 Інтелектуальна власність

Посилити співробітництво щодо захисту прав інтелектуальної власності шляхом обміну досвідом та організації спільних дій з питань прав інтелектуальної власності, а також продовжити діалог про права інтелектуальної власності з метою:

- належного впровадження стандартів, закріплених у Виконавчій Директиві 2004/48/ЄС та Регламенті № 608/2013 щодо обкладення митом прав інтелектуальної власності;
- вжиття ефективних заходів проти підробок і піратства та забезпечення ефективної імplementації виконавчого (правозастосовного) законодавства і санкцій за порушення прав інтелектуальної власності на основі стратегії забезпечення виконання прав інтелектуальної власності;
- посилення послідовної та всеохоплюючої правозастосовної спроможності на рівні органів державної влади (адміністративні, судові та виконавчі органи), зокрема збільшення правозастосовних ресурсів у Міністерстві внутрішніх справ щодо боротьби з інтернет-піратством.

5.9 Спрощення митних процедур та сприяння торгівлі

Сторони впроваджуватимуть Рамкову стратегію митного співробітництва між Україною та ЄС відповідно до Дорожньої карти на 2012 – 2014 роки, яка визначає конкретні пріоритети і заходи. Сторони надають значення вжиттю наступних заходів:

(i.) Безпечні та безперервні торговельні потоки:

- розвиток взаємного прозорого торговельного середовища. Забезпечення того, що відповідне законодавство та процедури, а також адміністративна та виконавча спроможності митної адміністрації, відповідатимуть цілям ефективного контролю та підтримці сприяння законної торгівлі загалом, забезпечуючи при цьому безпеку та запобігання шахрайству;

Прикордонне співробітництво між Україною та ЄС є одним з індикаторів розвитку митних взаємовідносин, оскільки воно має безпосередній вплив на торговців, експедиторів та пасажирів;

- розроблення Україною системи Уповноваженого економічного оператора для сприяння торгівлі з перспективою взаємного визнання; ЄС може надати відповідну підтримку за запитом України.

(ii.) Управління ризиками та боротьба з шахрайством:

- співробітництво щодо впровадження сучасних технологій митного контролю, що базуються, зокрема, на вибірковому, основаному на ризикові, контролі та спрощених процедурах відпуску товарів та контролю після розмитнення; взаємне ознайомлення з системами управління ризиками з обох сторін може здійснюватися шляхом навчальних поїздок або семінарів;
- вивчення можливостей створення міжвідомчих і міжнародних механізмів (у т.ч. таких, що працюють у режимі онлайн) для обміну даними, у тому числі щодо товарів і транспортних засобів, згідно з відповідними стандартами захисту даних і правилами в рамках робочої групи, створеної між ЄС та Східними сусідами;
- посилення діалогу щодо боротьби з шахрайством з метою запобігання та припинення незаконній торгівлі, включаючи торгівлю підакцизними товарами, зокрема цигарками, що може включати обмін практичним досвідом та організацію спільних дій.

(iii.) Інвестиції в модернізацію митних служб:

- розроблення та впровадження всеосяжного стратегічного плану (за підтримки ЄС за запитом України) для митної адміністрації, включаючи структури, процедури, ресурси, ІТ-підтримку та план впровадження. Модернізовані митні взірці ЄС можуть слугувати критерієм для оцінки;

- подальший розвиток українського митного законодавства та його імплементаційних положень у відповідності до міжнародних інструментів та стандартів, що застосовуються у митній сфері та торгівлі, у тому числі розроблених ЄС, Всесвітньою митною організацією, СОТ, ООН;
- співпраця у впровадженні сучасної Гармонізованої системи з метою впровадження Комбінованої номенклатури та забезпечення чіткої та послідовної класифікації товарів;
- забезпечення найвищих стандартів професійної етики у митній адміністрації і, зокрема, на кордоні, шляхом вжиття заходів, що відображають принципи Аруської декларації Всесвітньої митної організації;
- співробітництво щодо подальшого розвитку процедур митної оцінки та практики з метою забезпечення їх більшої прозорості та ефективності, включаючи обмін передовим досвідом стосовно імплементації стандартів СОТ;
- здійснення усіх необхідних заходів у межах повноважень Сторін для сприяння майбутньої участі України в Робочих групах EU – EFTA та EC /EFTA і ECG (Electronic Customs Group) – NCTS;
- розроблення (за підтримки ЄС за запитом України) та впровадження всеохоплюючого стратегічного плану для митної адміністрації з метою наближення транзитного законодавства України, операційних процедур, систем інформаційних технологій до конвенцій EC/EFTA стосовно спільних транзитних процедур та спрощення формальностей у торгівлі товарами з метою забезпечення майбутнього приєднання України до зазначених конвенцій та участі в спільній транзитній системі; надання відповідної допомоги або проекту Твіннінг українській митній адміністрації з метою застосування спільної транзитної та NCTS системи (за ініціативою української сторони);
- забезпечення *ad hoc* участі, беручи до уваги фінансові обмеження, які існують в українському законодавстві, українських митних експертів у Програмі ЄС «Митниця 2020» (Регламент 1294/2013), яка вимагає, як наступного кроку - змін у національному законодавстві, укладення двосторонньої угоди щодо постійної участі у Програмі як тільки Україна досягне достатнього рівня наближення відповідного законодавства та адміністративних методів до методів та законодавства ЄС.

(iv.) Правила походження:

Сторони співпрацюють у підготовці належного запровадження правил походження для застосування між Сторонами, зокрема шляхом:

- надання відповідної допомоги українському митному органу у вигляді стажувань або семінарів щодо застосування правил походження (за ініціативою української сторони);
- підтримки України в процесі підготовки комплексного аналізу майбутнього приєднання до Конвенції про правила походження Пан-Євро-Мед, яка, розширюючи область кумуляції, створить нові переваги для українських економічних операторів;
- передачі відповідальності за видачу сертифікатів EUR 1 від української Торгово-промислової палати до українського митного органу;
- розроблення механізму для забезпечення ефективного застосування правил походження товарів, що ввозяться з тимчасово окупованої території Криму;
- обміну передовим досвідом між митними органами в частині надання статусу уповноваженого (схваленого) експортера.

5.10 Торгівля та сталий розвиток

Сторони залучатимуться до діалогу щодо питань, визначених у главі «Торгівля та сталий розвиток» Угоди про асоціацію.

5.11 Прозорість регулювання

Сторони приділятимуть особливу увагу співробітництву у напрямі:

- забезпечення відповідності заходів загального застосування, включаючи відомчі акти з питань здійснення регуляторної політики у сферах, передбачених розділом «Торгівля та питання, пов'язані із торгівлею» Угоди про асоціацію, вимогам принципу транспарентності;
- встановлення Контактного пункту та механізму обробки запитів будь-яких осіб, що стосуються будь-яких діючих чи запропонованих заходів загального застосування чи практики впровадження тих заходів, які можуть впливати на питання у сфері дії Угоди.

5.12 Торгівля та регуляторне співробітництво

Сторони приділятимуть особливу увагу співробітництву у напрямі подальшої гармонізації законодавства України до актів *acquis* ЄС у сфері:

- дистанційної торгівлі та реклами;

- забезпечення безпечності харчових продуктів та інформування споживачів про їх властивості;
- імплементації програми бюджетної підтримки ЄС у сфері усунення технічних бар'єрів в торгівлі (ТБТ).

6. Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерні питання

На основі триваючої імплементації Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та ЄС з питань співробітництва у сфері енергетики та готуючись до імплементації acquis ЄС, передбаченого у відповідному додатку до Угоди про асоціацію, та відповідно до зобов'язань України в рамках членства у Договорі про заснування Енергетичного Співтовариства, сумісних з відповідними багатосторонніми угодами, Сторони приділятимуть особливу увагу співробітництву у вжитті наступних заходів:

6.1 Інтеграція енергетичних ринків

- прийняття нової Енергетичної Стратегії та Плану заходів для її імплементації;
- імплементація Третього енергетичного пакету як зобов'язань відповідно до Договору про Енергетичне Співтовариство;
- подальше зміцнення спроможності та незалежності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП);
- продовження реформи тарифів на електроенергію і ціноутворення на газ та заходів щодо забезпечення повної сплати за постачання електроенергії і газу;
- продовження співпраці у тісній взаємодії з Міжнародними фінансовими організаціями у напрямі повної імплементації Спільної декларації за результатами інвестиційної конференції з питань відновлення та модернізації газотранспортної системи України від 23 березня 2009 року, зокрема з реформування газового сектору та реструктуризації НАК «Нафтогаз України», що перебуває у власності держави;
- ефективна співпраця в частині впровадження дослідження стосовно доцільності інтеграції об'єднаної енергетичної системи України до Союзу центральноевропейської електричної мережі відповідно до вимог ENTSO-E (Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії) та спільний аналіз витрат та переваг такої інтеграції у порівнянні із можливими альтернативами повної синхронізації;
- надання експертної допомоги ЄС у розробленні законодавства, необхідного для виконання зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

6.2 Енергетична безпека

- прийняття і реалізація заходів, які повинні бути зазначені в Плані дій Уряду з питань реагування на надзвичайні ситуації в енергетиці;
- виконання рекомендацій, що містяться у звіті ЄС за результатами стрес-тестів від жовтня 2014 року;
- розроблення і реалізація рішення про стратегічні запаси нафти;
- підтримка України в зміцненні енергетичної безпеки.

6.3 Енергоефективність, відновлювана енергія та екологічні аспекти

- імплементація Директиви ЄС в сфері енергоефективності та відновлюваної енергії в рамках виконання зобов'язань за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства;
- розроблення та схвалення до кінця 2015 року Національного Плану скорочення викидів та співпраця щодо невідкладної імплементації плану з огляду на зобов'язання у рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та відповідних цілей ЄС.

6.4 Реформа вугільного сектору

- реалізація рекомендацій Програми реформування вугільного сектору з метою поступового скасування субсидій для гірничодобувного сектору, що знаходиться у державній власності, які є важким навантаженням на державний бюджет, з одночасним покращенням стандартів безпеки та захисту навколишнього середовища та беручи до уваги соціальні аспекти.

6.5 Ядерна безпека

Сторони продовжують співпрацю щодо:

- проектів, що стосуються виведення з експлуатації Чорнобильської атомної електростанції та Плану Імплементації «Укриття» та відновлення Чорнобильської зони у екологічно безпечну після аварії, що зруйнувала 4-й енергоблок (в рамках міжнародного фонду, управління яким здійснює ЄБРР);
- проектів в рамках Інструменту співробітництва у сфері ядерної безпеки (INSC) з підтримки, зокрема, Ядерного Регулятора та управління ядерними відходами;
- виконання заходів, передбачених «Національним планом дій за результатами «стрес-тестів», який розроблений з урахуванням «стрес-тестів» на АЕС України та враховує рекомендації ENSREG.

7. Інші секторальні питання

7.1 Державний фінансовий внутрішній контроль та зовнішній аудит і контроль

Сторони співпрацюватимуть з метою забезпечення розвитку державного фінансового внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту шляхом:

- забезпечення подальшого покращення системи внутрішнього контролю, включаючи функціонально незалежний внутрішній аудит в органах державної влади, шляхом гармонізації з загальновизнаними міжнародними стандартами і методологіями та практикою і передовим досвідом ЄС;
- забезпечення імплементації вищою аудиторською установою (Рахунковою Палатою) міжнародно визнаних стандартів зовнішнього аудиту (Міжнародної організації вищих аудиторських установ);
- забезпечення ефективного співробітництва з відповідними інституціями та органами ЄС у випадках здійснення негайних перевірок та інспекцій, пов'язаних з управлінням та контролем за фондами ЄС, з метою їх здійснення згідно з відповідними правилами та процедурами.

7.2 Оподаткування

Посилити та зміцнити співробітництво, спрямоване на покращення й удосконалення податкової системи та адміністрування в Україні відповідно до міжнародних та європейських стандартів, включаючи підготовку до поступового наближення до структури оподаткування, як закріплено в *acquis* ЄС та передбачено у відповідному додатку до Угоди про асоціацію, зокрема шляхом:

- вдосконалення та спрощення податкового законодавства;
- покращення міжнародного співробітництва у сфері оподаткування з метою підвищення ефективності управління у податковій сфері, як зазначено в Угоді про асоціацію. Стосовно чесної податкової конкуренції - врахування принципів Кодексу поведінки ЄС щодо оподаткування бізнесу;
- покращення спроможності податкового адміністрування, зокрема шляхом просування у напрямку більш цільової системи податкового контролю та аудиту, заснованої на оцінці ризику;
- впровадження дієвого та швидкого рішення щодо проблеми заборгованості із відшкодування ПДВ;
- вжиття заходів для гармонізації політик щодо протидії та боротьби з шахрайством і контрабандою підакцизних товарів.

7.3 Статистика

- підготовка до імплементації статистичного компендіуму ЄС, який є додатком до Угоди про асоціацію;
- підвищення координуючої ролі Держстату в національній статистичній системі шляхом відповідного та чіткого її відображення у законодавстві про статистику, укладання Меморандумів про взаєморозуміння з найбільш важливими виробниками офіційної (державної) статистики та запровадження підготовки скоординованої статистичної робочої програми, яка містить усю офіційну статистику;
- посилення професійної незалежності Держстату у відповідності з Кодексом практики Європейської статистики;
- приведення Закону України "Про державну статистику" у відповідність до європейських вимог в частині створення Національної ради з питань статистики та імплементація Європейського кодексу з статистичної практики;
- покращення системи поширення офіційної (державної) статистичної інформації, включаючи відповідні метадані для всіх користувачів, в тому числі для Уряду, громадянського суспільства, ділових кіл, ЗМІ та інших за допомогою сучасних та інтегрованих інструментів розповсюдження інформації, зокрема веб-сайтів та зручних баз даних тощо;
- підвищення якості офіційної (державної) статистики у співпраці з іншими виробниками та користувачами даних, розроблення та впровадження системи забезпечення якості, включаючи підготовку і публікацію звітів про якість.

7.4 Транспорт

Сторони співпрацюють з метою підготовки України до імплементації *acquis* ЄС, передбачених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію:

(i.) Транспорт:

- посилення регуляторної конвергенції актів ЄС в національне законодавство по всіх видах транспорту і посилення спроможності національних органів влади для імплементації та дотримання законодавства;
- подальша реалізація національної транспортної стратегії України до 2020 року;
- підготовка та проведення реформ в підгалузях транспортної галузі (залізниця, морські та внутрішні водні шляхи, автомобільний та повітряний транспорт);
- покращення руху пасажирів і вантажів, підвищення плинності транспортних потоків між Україною, ЄС і третіми країнами в регіоні, шляхом усунення

перешкод (адміністративних, технічних, транскордонних та таке інше), в тому числі тих, які пов'язані з плануванням, впровадженням, експлуатацією і технічним обслуговуванням транспортних інфраструктур, та спрощення процедур міжнародної торгівлі;

- розвиток національної системи моделювання потоків руху транспорту та Програми Національної (Пріоритетної) транспортної мережі України, сумісної з інфраструктурою транспортної мережі Східного партнерства, та розроблення ґрунтовно підготовлених проектів з постачання;
- розвиток інтермодальних та мультимодальних послуг через ефективну логістичну систему, що даватимуть рішення, пов'язані з сумісністю різних колій та інших технічних стандартів;
- оновлення національної стратегії та програми покращення безпеки дорожнього руху та продовження реалізації заходів;

(ii.) Авіація:

- підписання Угоди про Спільний авіаційний простір протягом 2015 року та завершення її укладання у належні строки;
- продовження здійснення заходів з приведення законодавства України у сфері авіації у відповідність до законодавства ЄС;
- імплементація вимог та стандартів ЄС у сфері авіації, базуючись на Угоді про Спільний авіаційний простір після її підписання у 2015 році, та посилення адміністративної спроможності у сфері управління авіацією;
- підтримка та подальший розвиток співробітництва з EASA у питаннях авіаційної безпеки, включаючи питання наближення української системи сертифікації льотної придатності до відповідної системи ЄС.

7.5 Навколишнє природне середовище та зміна клімату

Сторони співпрацюють щодо підготовки до імплементації актів *acquis* ЄС, передбачених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію, та підтримки України у:

- імплементації Україною основних завдань (стратегії) Національної екологічної стратегії на період до 2020 року та Національного плану дій з питань навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки;
- посиленні адміністративної спроможності на національному, регіональному та місцевому рівнях, включаючи розвиток ефективного інспектування та правозастосування;

- подальшому розробленні та впровадженні українського законодавства, стратегій та планів у сфері навколишнього природного середовища, зокрема щодо оцінки впливу, стратегічної оцінки, доступу до інформації у сфері навколишнього природного середовища та участі громадськості, зокрема пов'язані з Конвенцією Еспо про оцінку впливу на навколишнє середовище та Орхуською конвенцією;
- закриття прогалів у національному законодавстві та розвиток національних імплементаційних інструментів відповідно до багатосторонніх угод у сфері навколишнього природного середовища, підписаних та ратифікованих Україною та ЄС;
- посиленні діалогу в рамках спільної робочої групи Україна – ЄС з питань зміни клімату, сприяючи підготовці та підписанню нової Глобальної угоди щодо зміни клімату, і розробленню та впровадженню політики із зміни клімату, зокрема через систему внутрішньої торгівлі квотами на викиди та план довгострокових заходів з метою пом'якшення наслідків зміни клімату та пристосування до них;
- популяризації сталого розвитку та «озеленення» економіки, серед іншого, шляхом імплементації заходів, що стосуються управління відходами, «зелених» державних закупівель та шляхом впровадження принципів і рішень ефективного використання ресурсів;
- розвитку природно-заповідного фонду України, що базуватиметься на принципах мережі NATURA 2000;
- підвищенні ефективності заходів щодо захисту озонового шару та навколишнього середовища шляхом скорочення викидів фторовмісних парникових газів;
- спільній роботі щодо імплементації дорожніх карт з метою досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття, що стосуються води, та Цілей Інтегрованого Управління водними ресурсами, використовуючи діалог щодо національної політики в рамках Водної Ініціативи ЄС, підтриманої шляхом наближення до та імплементації законодавства ЄС щодо води;
- сприянні реалізації Бухарестської конвенції і протоколів до неї, включаючи співпрацю з прибережними країнами стосовно імплементації Рамкової Морської Стратегічної Директиви, та спільній роботі зі Сторонами Конвенції для просування приєднання Європейського Союзу до Конвенції;
- роботі із заснування Спільної системи обміну екологічною інформацією в рамках Східного партнерства;
- продовженні тісної співпраці з Регіональним екологічним центром Центральної та Східної Європи, зокрема шляхом відповідної роботи із заснування офісу РЕЦ в Україні, *inter alia* з метою підвищення обізнаності з питань навколишнього

природного середовища та просування ролі громадянського суспільства в екологічних питаннях.

7.6 Цивільний захист

Сторони співпрацюватимуть задля підтримки України у:

- зміцненні діалогу та посиленні спроможності з попередження, підготовки та реагування на природні та техногенні катастрофи та реалізації Адміністративної домовленості про співробітництво у галузі цивільного захисту між Україною та Європейською Комісією шляхом розроблення і здійснення піврічних планів роботи;
- досягненні прогресу щодо розроблення оцінки ризику загальнонаціональних катастроф та складання карт, а також у поширенні в Україні європейських систем раннього попередження та інструментів моніторингу;
- роботі, спрямованій на розроблення стратегії скорочення промислових ризиків та попередження техногенних катастроф, а також з метою вивчення можливостей фінансування для впровадження цієї стратегії;
- досягненні прогресу з імплементації «Хіогської платформи дій: розбудова стійкості до катастроф держав та громад».

7.7 Промислова та підприємницька політика

Сторони розвиватимуть та посилюватимуть співпрацю з промислової та підприємницької політики, тим самим покращуючи бізнес-середовище для всіх економічних операторів, з окремим акцентом на малі та середні підприємства (МСП). Сторони співпрацюватимуть щодо імплементації політики щодо малих та середніх підприємств, яка ґрунтується на десяти принципах Акта про малий бізнес для Європи (SBA), найкращих практиках ЄС, а також підтримуватимуть регулярний діалог щодо промислової і підприємницької політики, зокрема шляхом:

- започаткування спеціального двостороннього діалогу, присвяченого МСП, із тісним залученням як представників Уряду, так і бізнес-асоціацій, для обміну найкращими практиками з метою приведення українських політик у відповідність до законодавства ЄС, а також упорядкування дружньої по відношенню до МСП політики в новому українському законодавстві шляхом застосування принципу «спочатку думай про мале» та Тесту МСП. Участь у програмах ЄС буде також обговорюватися в контексті діалогу.

До того ж, у рамках Панелі «Питання малого та середнього підприємництва» Східного партнерства Сторони будуть:

- співпрацювати з метою забезпечення виконання рекомендацій, викладених першій оцінці SBA «Індекс політики щодо малого і середнього бізнесу: Країни Східного Партнерства 2012 - Прогрес у реалізації Акта про малий бізнес для Європи», проведеної ОЕСР у співпраці з Європейською Комісією, Європейським фондом освіти та ЄБРР;
- співпрацювати у другому колі оцінки SBA та використовувати процес оцінки як можливість підкреслити важливу роль малих та середніх підприємств для поліпшення бізнес середовища в Україні;
- продовжувати свою співпрацю в рамках реалізації проекту оцінки SBA («Стратегії конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу країн Східного партнерства Фаза II») для покращення бізнес середовища в Україні;
- продовжувати співробітництво з метою сприяння участі України у Програмі з підвищення конкурентоспроможності малих та середніх підприємств (COSME).

7.8 Законодавство про товариства, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит

Сторони посилюватимуть співробітництво у всіх сферах законодавства про товариства, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит шляхом обміну досвідом та інформацією щодо їх найкращих практик і діючих регуляторних рамок та, зокрема:

- здійснення підготовки до імплементації acquis ЄС, передбачених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію, шляхом прогресивного наближення законодавства України у сфері товариств до відповідного acquis ЄС;
- шляхом розвитку адміністративної спроможності відповідних державних органів;
- покращення функціонування законодавства щодо товариств шляхом постійного перегляду, оновлення відповідного законодавства та його застосування, включаючи, зокрема Закон України «Про акціонерні товариства»;
- спрощення правил та процедур щодо реєстрації юридичних осіб, у тому числі товариств та фізичних осіб, включаючи підприємців, стосовно їх створення та ліквідації;
- продовження подальшого розроблення політики корпоративного управління та просування дотримання кодексу корпоративного управління у відповідності із міжнародними стандартами, а також поступове наближення до правил та рекомендацій ЄС у цій сфері;

- впровадження відповідних міжнародних стандартів аудиту на національному рівні;
- просування застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку всіма зареєстрованими на національному рівні товариствами, зокрема шляхом створення відповідного механізму для досягнення цієї мети.

7.9 Фінансові послуги

Сторони:

- здійснюватимуть підготовку до імплементації acquis ЄС у відповідних сферах фінансових послуг, як це визначено в Угоді про асоціацію, шляхом поступового та прогресивного наближення на основі оновленого переліку діючого законодавства, до того моменту, доки зможуть бути офіційно оновлені відповідні додатки Угоди про асоціацію;
- співпрацюватимуть з метою забезпечення ефективної імплементації пруденційних регуляторних рамок та нагляду, що еквівалентні існуючим в ЄС для фінансових ринків та діяльності;
- співпрацюватимуть з метою покращення адміністративних спроможностей органів нагляду відповідно до міжнародно визнаних стандартів;
- заохочуватимуть співробітництво між наглядовими органами України та ЄС, особливо щодо обміну та розкриття інформації;
- удосконалюватимуть національне законодавство щодо запобігання та протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму, зокрема шляхом імплементації Стандартів FATF, а також відповідного законодавства ЄС стосовно боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму;
- продовжуватимуть організацію спільних семінарів, конференцій, тренінгів, симпозіумів та навчальних візитів з питань протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму, включаючи запрошення українських експертів до участі у відповідних заходах ЄС.

7.10 Інформаційне суспільство

Сторони співпрацюють з питань підготовки до імплементації актів acquis ЄС, зазначених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію, та підтримки України, зокрема шляхом:

- подальшої роботи України у напрямі адаптації законодавства в сфері електронних комунікацій до acquis ЄС;
- зміцнення незалежності та адміністративної спроможності національного регулятора у галузі зв'язку з метою забезпечення його здатності вживати

відповідних регуляторних заходів та впроваджувати власні рішення і всі пов'язані регуляторні акти, а також гарантувати чесну конкуренцію на ринках;

- розроблення та впровадження національних Стратегій Інформаційного Суспільства/Цифрового ринку та розроблення відповідного законодавства, включаючи просування широкосмугового доступу, посилення безпеки мереж та просування інформаційно-комунікаційних технологій для цілей економічного зростання та створення робочих місць, у відповідності до норм ЄС.

7.11 Туризм

Сторони започаткують регулярний діалог з питань, передбачених у розділі Угоди про асоціацію, що стосується туризму. У рамках участі України в Програмі з підвищення конкурентоспроможності малих та середніх підприємств (COSME) спеціальні заходи також здійснюватимуться стосовно туризму шляхом зосередження на посиленні конкурентоспроможності та сталого розвитку сектору.

7.12 Сільське господарство та розвиток сільської місцевості

Сторони співпрацюють для здійснення підготовки до імплементації актів *acquis* ЄС, передбачених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію, та підтримки України, у тому числі через посилену роботу започаткованого діалогу у сфері сільського господарства, зокрема шляхом:

- розроблення та імплементації нового Плану Дій, метою якого є наближення сектору до політик та законодавства ЄС у сфері сільського господарства та розвитку сільської місцевості;
- сприяння розвитку відкритого і транспарентного ринку земель сільськогосподарського призначення з метою підвищення продуктивності та стабільності у інвестиційному середовищі;
- розширення співробітництва з питань наукових досліджень та обміну найкращими практиками використання біотехнологій у сільському господарстві;
- навчання центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо нових моделей політик розвитку сільської місцевості з метою подальшого впровадження програм для сільських громад;
- обміну найкращими практиками щодо відновлення та збереження природних ресурсів з метою забезпечення ефективного, сталого та високоякісного сільськогосподарського виробництва;
- обміну найкращими практиками щодо сталого сільськогосподарського виробництва відновлювальних енергетичних ресурсів та їх використання, у тому числі у сільському господарстві;

- вивчення досвіду ЄС щодо переходу до забезпечення прямої підтримки виробників сільськогосподарської продукції;
- покращення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва, в тому числі шляхом співробітництва щодо впровадження схем якості.

7.13 Рибальство та морська політика

- посилення співробітництва та спільна робота у напрямі сталого рибальства в Чорному морі як у двосторонніх, так і в багатосторонніх рамках на основі екосистемного підходу до управління рибальством;
- розширення наукового та технічного співробітництва з метою забезпечення спроможностей моніторингу рибальства та оцінювання стану запасів морських ресурсів та морського навколишнього природного середовища;
- просування інтегрованого підходу у морських справах та забезпечення з цією метою обміну найкращими практиками шляхом посилення двостороннього діалогу та шляхом визначення сфер взаємного інтересу і вигід для майбутнього Чорноморського співробітництва у контексті Інтегрованої Морської Політики ЄС (Стратегія Блакитного Зростання).

7.14 Наука, технології та інновації

Сторони співпрацюватимуть у:

- зміцненні співробітництва у сфері досліджень та інновацій, особливо, через ефективну асоційовану участь України у програмі HORIZON 2020 та можливу асоційовану участь у доповнюючій її програмі Євратом, посилення інституційної підтримки цієї асоційованої участі у програмі з метою максимізації її впливу;
- забезпеченні обміну кращими практиками щодо визначення та імплементації політик у сфері досліджень та інновацій, а також управлінні та перегляді відповідних програм та флагманських ініціатив;
- підтримці зміцнення спроможностей України у царині досліджень та інновацій, зокрема, у покращенні рамок умов для спрощення науково-дослідницьких партнерств та ринкового використання результатів досліджень;
- посилення реалізації положень Угоди про науково-технічне співробітництво між Україною та ЄС.

7.15 Космос

Сторони співпрацюватимуть з питань, передбачених Розділом щодо космосу Угоди про асоціацію, включаючи участь у розширеному проекті EGNOS і Рамковій програмі HORIZON 2020.

7.16 Захист прав споживачів

З огляду на підготовку до імплементації *acquis* ЄС, передбачених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, сторони співпрацюють з метою:

- обміну інформацією та започаткування діалогу щодо захисту прав споживачів. Сторони можуть розглянути можливість подальшого співробітництва з питань, що становлять спільний інтерес;
- заохочення розширення можливостей споживачів;
- посилення адміністративної спроможності щодо захисту прав споживачів, зокрема шляхом навчання та технічної допомоги в рамках програми ТАІЕХ для органів державного управління України, у тому числі судової та законодавчої гілки влади, та організацій громадянського суспільства стосовно питань транспозиції законодавства ЄС та його подальшого впровадження та дотримання.

7.17 Соціальне співробітництво

Сторони співпрацюють з метою:

- підготовки до імплементації *acquis* ЄС у сферах гендерної рівності, антидискримінації, охорони здоров'я та безпеки праці, трудового законодавства та умов праці, передбачених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, та зокрема:
 - посилення адміністративної та виконавчої спроможностей у сфері охорони здоров'я та безпеки праці, законодавства про працю, здійснення перевірок у сфері праці та, зокрема органів державної влади, до повноважень яких віднесені питання безпеки праці та охорони здоров'я, та державних установ, що відповідають за безпеку праці;
 - посилення практичних заходів у сфері гендерної рівності з метою зменшення різниці в оплаті праці за ознаками статі, а також у сфері антидискримінації;
 - вивчення найкращих практик та досвіду з питань ефективного державного управління у сфері охорони здоров'я під час роботи;
- розроблення стратегічного підходу у сфері зайнятості з метою забезпечення:
 - кращої відповідності між кваліфікаціями і робочими місцями на українському ринку праці та його ефективності;
 - посилення спроможності органу, відповідального за політику у сфері зайнятості, у тому числі державних служб зайнятості;

- сприяння гідній роботі, перетворення тіньового сектору в офіційну зайнятість та впровадження національних програм щодо гідної праці між Україною і МОП;
- сприяння антидискримінації та забезпеченню рівних можливостей, зокрема для людей з інвалідністю, передусім у контексті працевлаштування;
- обміну найкращими практиками підвищення ефективності соціального захисту з метою посилення як його соціальної відповідності, так і фінансової сталості, а також зниження кількості бідних і соціально вразливих людей;
- заохочення як тристороннього, так і двостороннього соціального діалогу та створення спроможностей для соціальних партнерів, у тому числі в рамках ТАІЕХ;
- сприяння укладенню угод між Україною та державами-членами ЄС з питань координації соціального захисту робітників-громадян України, які легально працюють у державах-членах ЄС;
- обміну найкращими практиками щодо надання соціальних послуг з метою заохочення взаємодії державних та приватних партнерів у цьому секторі в Україні.

7.18 Охорона здоров'я

Сторони співпрацюватимуть у:

- проведенні реформи галузі охорони здоров'я;
- зміцненні спроможності управління охороною здоров'я, зокрема у сфері громадського здоров'я;
- підготовці до впровадження в Україні *acquis* ЄС у сфері охорони здоров'я, зокрема тих, що передбачені у відповідних додатках до Угоди про асоціацію, включаючи ті, що стосуються тютюну, тканин та клітин крові, інфекційних захворювань;
- запобіганні неінфекційним хворобам шляхом медичної освіти та пропагування здорового способу життя і шляхом заходів, прив'язаних до основних визначальних факторів охорони здоров'я та проблем, таких як здоров'я матері та дитини, психічне здоров'я, алко-, нарко- та тютюнозалежність, а також посилення залучення громадянського суспільства;

- профілактиці та контролі за інфекційними захворюваннями, зокрема ВІЛ/СНІДом, туберкульозом, інфекціями, що передаються статевим шляхом та гепатитами С і В, у тому числі шляхом співробітництва з Європейським Центром профілактики та контролю захворювань;
- поступовому розвитку політики і регуляторного діалогу щодо медичних препаратів;
- обміні кращими доказовими практиками щодо подолання факторів ризику, таких як вживання тютюну та пасивного паління через впровадження Рамкової Конвенції з контролю над обігом тютюнових виробів;
- розбудова спроможності у подоланні транскордонних загроз здоров'ю шляхом імплементації Міжнародних медико-санітарних правил, включно з підготовкою планування з питань готовності та реагування, а також відповідних навчань;
- участі в мережах і робочих групах у галузі охорони здоров'я ЄС, таких як аналітична робоча група ВІЛ/СНІД та Форум громадянського суспільства ВІЛ/СНІД;
- представлення інновацій у галузі охорони громадського здоров'я та сприяння електронній охороні здоров'я.

7.19 Освіта, навчання, молодь

Сторони співпрацюють у:

- підтримці реформи і модернізації вищої освіти, зокрема через імплементацію нового Закону України «Про вищу освіту» з метою подальшої інтеграції до Європейського простору вищої освіти;
- проведенні спільної роботи та обмінів із забезпечення якості з метою просування імплементації критерію міжнародної оцінки та практик моніторингу; розвитку автономії університетів; та управління професіоналізацією вищої освіти;
- підвищенні обізнаності та сприяння участі України у програмах ЄС у сфері освіти з питань досліджень, підготовки та мобільності, таких як Erasmus+ та Marie Skłodowska Curie;
- роботі, направленій на взаємне визнання академічних та професійних кваліфікацій, дипломів та сертифікатів про освіту;
- проведенні спільної роботи та обмінів з метою запровадження в Україні Національних кваліфікаційних стандартів та їх подальшого зближення з Європейськими кваліфікаційними стандартами;

- здійсненні спільної роботи та обмінів з метою підтримки України у приведенні її системи професійно-технічної освіти у відповідність до модернізації структур професійно-технічної освіти ЄС, як це передбачено Копенгагенським процесом, та через такі інструменти як Європейські кваліфікаційні стандарти (ЄКС), Європейська залікова система для закладів професійно-технічної освіти (ЄЗСЗПО) та Європейська система гарантування відповідності якості професійно-технічної освіти (ЄСГВПО);
- посиленні діалогу щодо систем загальної освіти, дистанційної освіти та навчання протягом життя;
- збільшенні міжнародних обмінів та співробітництва в сфері неформальної освіти для молоді та працівників, що взаємодіють з молоддю, з метою сприяння участі молоді у демократичному житті та ринку праці, потенціалу молодіжних організацій і діалогу з питань молодіжної політики, у т.ч. через програми ЄС у сфері молоді, такі як Erasmus+.

7.20 Культура

- Сторони сприятимуть імплементації Конвенції ЮНЕСКО про охорону і заохочення розмаїття форм культурного самовираження 2005 року;
- співробітництво з питань розвитку всеохоплюючої культурної політики в Україні та політики щодо збереження і підвищення цінності культурної і природної спадщини;
- сприяння участі українських діячів культури у програмах культурного співробітництва і підготовка участі України у програмі ЄС «Креативна Європа», включаючи культурні підпрограми.

7.21 Спорт та фізична культура

Сторони обмінюватимуться інформацією та найкращими практиками щодо таких питань: просування оздоровчої фізичної культури, національні системи компетенції та кваліфікації у спортивному секторі, інтеграція груп з обмеженими можливостями, боротьба з вживанням допінгу, боротьба з договірними матчами.

7.22 Співробітництво з питань громадянського суспільства

Сторони співпрацюватимуть з метою ознайомлення інститутів українського громадянського суспільства, у тому числі Української національної платформи Форуму Громадянського

Суспільства Східного Партнерства, з процесом консолідації та діалогу між соціальними партнерами в ЄС з метою подальшої інтеграції громадянського суспільства у політичні процеси в Україні.

7.23 Транскордонне та регіональне співробітництво

- імплементація Меморандуму про взаєморозуміння для започаткування діалогу про регіональну політику та розвиток регіонального співробітництва;
- посилення співробітництва в рамках регіональних та транскордонних програм між Україною та ЄС з метою зменшення дисбалансу у розвитку між відповідними регіонами та забезпечення їх процвітання шляхом:
 - встановлення довгострокових зв'язків між соціальними та економічними учасниками по обидві сторони спільних кордонів, що сприяють покращенню конкурентоздатності прикордонних територій;
 - спільних заходів щодо просування соціального та економічного розвитку прикордонних територій й інтегрування цієї діяльності у формування довготривалих регіональних політик;
- зниження ефекту кордону як фізичного бар'єру шляхом:
 - встановлення тісних контактів між регіональними та місцевими органами влади;
 - підвищення ефективності прикордонних процедур, у тому числі шляхом удосконалення необхідної прикордонної інфраструктури;
- зміцнення співробітництва у рамках Стратегії ЄС для Дунайського регіону (EUSDR), у т.ч. через участь у політичному діалозі та імплементацію кроків і проектів щодо України, у співпраці із зацікавленими державами-членами ЄС.

7.24 Регіональний розвиток

- імплементація Меморандуму про взаєморозуміння для започаткування діалогу про регіональну політику та розвиток регіонального співробітництва;
- імплементація Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, прийнятої у 2014 році;
- визначення рамок регіонального розвитку шляхом прийняття Закону про засади державної регіональної політики чи внесення змін до законодавства з питань регіонального розвитку;

- ефективний механізм координації на місцях, у тому числі структурована процедура консультацій із зацікавленими сторонами регіонального розвитку (на національному та регіональному рівнях, включаючи громадянське суспільство);
- повна прозорість і контроль бюджетних коштів, що виділяються на регіональний розвиток, у тому числі Державного фонду регіонального розвитку та субвенцій.

7.25 Аудіовізуальні питання

- підготовка до імплементації актів законодавства ЄС, передбачених у відповідних додатках до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема Директиви 2007/65/ЄС від 11 грудня 2007 року щодо аудіовізуальних медіа послуг, якою внесено зміни до Директиви Ради 89/522/ЄС щодо координації окремих положень, закріплених законом, нормативними актами або адміністративними діями у державах-членах стосовно здійснення телевізійного мовлення;
- підготовка участі України у програмі ЄС «Креативна Європа», включаючи співпрацю між Україною та ЄС з окремих частин підпрограми МЕДІА.

7.26 Участь у програмах та агентствах Співтовариства

Сторони тісно співпрацюватимуть для імплементації положень Глави XXVIII Розділу V Угоди про асоціацію, що надає можливість для участі України в програмах Співтовариства.

8. Положення щодо моніторингу та звітування

Комітет асоціації або інші відповідні органи оцінюватимуть прогрес в імплементації Порядку денного асоціації, корегуватимуть пріоритети на майбутнє та вноситимуть будь-які необхідні доповнення до Порядку денного асоціації. Засідання Комітету асоціації проводитимуться регулярно, щонайменше раз на рік. Кожна сторона може здійснювати власну оцінку прогресу імплементації Порядку денного асоціації незалежно від Спільного Комітету.
